

Drie weken in Falsterbo (Zweden) met de Vogelwerkgroep in september 1977.

Zaterdag 3 september zijn we in groepjes of op eigen gelegenheid naar Travemünde gereëden en hebben overnacht in Ivändorp op de camping en in het hotelletje. Zondagsmorgens moesten we om 7 uur present zijn bij de terminal van de veerboot, die om 8 uur vertrok naar Trelleborg.

Het was prachtig zonnig windstil weer en we konden de hele overtocht, die 7 uur duurde, buiten op het dek zitten. Om 3 uur kwamen we in Trelleborg aan en konden gaan rijden. Al spoedig waren we bij Ljungens Camping bij Falsterbo. De camping ligt achter een groot heideveld, waar men een prachtig waarnemingspunt heeft om de trek van roofvogels waar te nemen, die op de thermiek boven de verwarmde hei omhoog cirkelen om dan over zee te gaan. De meeste deelnemers bleven twee weken; andere konden niet langer dan één week en sommigen nog korter, maar iedereen is aan z'n trekken gekomen en hebben de fascinerende trek prachtig gezien. Het weer werkte ook mee; we hadden over het algemeen mooi najaarsweer, behalve op woensdag en donderdag 14 en 15 sept., toen er een storm stond uit W tot NW, windkracht resp. 9 en 8 B.

Falsterbo en Skanör liggen op een schiereiland, dat de zuidwestelijkste punt van Zweden vormt. Bij helder weer zijn vandaar de krijtrotsen van de Deense kust te zien. (Zie ook het artikel in DE FITIS van juni 1977 blz. 43 met kaartje).

Als we het dorp Falsterbo door zijn, komen we aan de golfbaan, die op de zandige zuidpunt is aangelegd en die omgeven is door lage duintjes. De Oostzee heeft nauwelijks eb en vloed.

Aan de zuidpunt, Nabben geheten, staan 's morgens vroeg een groter of kleiner aantal mensen de geconcentreerde vogeltrek waar te nemen. Vele kleine vogels zoals boompiepers, vinken en kepen kunnen op grote hoogte overstekken naar Denemarken. De vele gele en witte kwikstaarten landen meestal eerst nog even op de groene geschoren grasveldjes van de golfbaan, foerageren gauw nog wat en vliegen dan vrij laag over de golven verder. Ook de zwaluwen, die in grotengetale langskomen, (boeren-, huis- en ook oeverzwaluwen) vliegen laag over het water. Zo was er op 6, 9, 11 en 13 sept. flinke tot sterke trek van zwaluwen, boompiepers, kwikstaarten en er trokken wat spreeuwen en sijsjes. De eerste twee dagen (5 en 6 sept.) trokken er gedurende de hele dag nog gierzwaluwen door. De vinkentrek bleek vroeg in te zetten; op 9, 11 en 13 sept. was er een zeer sterke trek van vinken en kepen. We zagen ze passeren in aantallen van ongeveer 1000 vogels per kwartier. Het vorige jaar in sept. hebben we geen vinkentrek gezien. Op 17 en 18 sept. was er ook vinkentrek.

Voor de punt liggen enige zandplaten. Een grote plaat, Måkläppen, is een natuurreservaat. Met de kijker konden we daarop robben zien liggen. Ook zitten er veel meeuwen en eidereenden op. Verder zwommen er voor de kust brilduikers en middelste zaagbekken, de eerste dagen trokken er nog visdiefjes langs, regelmatig vlogen er grote sterns, soms enkele aalscholvers en kuifaalscholvers en ook duikers, meest parelduikers en een enkele roodkeelduiker.

Op de strandvlakte ten noorden van de golfbaan zijn nog enige strandmeren en kreken, waarin veel smienten en wintertalingen huisden, reigers stonden te vissen en waar de bruine kiekendief boven het riet vloog. Midden op de golfbaan, die vrij toegankelijk is, staat de vuurtoren, dicht bij het strand. Deze toren is omgeven door een bosje van dennen en loofhout. Zo'n apart liggend bosje oefent een grote aantrekkingskracht uit op kleine vogels. Op sommige dagen miegelde het dan ook van kool-, pimpel- en zwarte mezen en goudhaantjes. Verder zagen we er zangertjes als fitis, heggemus, gekr. roodstaart, grauwe vliegenvanger enz. Het was dan ook daar, dat het Vogeltrekstation Falsterbo vele mistnetten had opgesteld voor de ringerij. Dit jaar troffen we het dat er een sterke trek was van notenkrakers en later van Vl. gaaien; die kwamen dan vanuit de bebossing om het dorp recht op het vuurtorenbos, aangevlogen. Ze zagen daar de zee en vielen dan steevast in het bosje in. Even later vloog zo'n troep dan door, en na hoogte genomen te hebben, over zee. Maar vaak durfden ze dit pas na nog een of meerdere keren in het bos teruggevlucht te zijn.

Zo gingen we steeds 's morgens eerst bij de golfbaan aan de punt en bij de vuurtoren waarnemen en later naar de hei, waar ook 's middags bij goede thermiek veel trekkende roofvogels gezien konden worden. Hier zagen we de grootste aantallen roofvogels bij elkaar, die door elkaar heen kringelden en omhoog schroefden. Op 6 sept. bijv. noteerden we in een paar uur 500 wespddieven in 33 troepen, w.o. 1 troep van 110 eks. Na 17 sept. nam de trek van wespddieven snel af, maar op 13 sept. was de trek van de buizerden ingezet en op 16 sept. zagen we een lange stroom van deze vogels en bijv. op één moment 220 buizerden bij elkaar. Die dag lag het aantal doortrekkende buizerden ver boven de 1000 eks. Op 13, 17, 18 en 19 sept. trokken er ook honderden langs. Met de doortrekkende troepen wespddieven en buizerden vlogen er altijd wel enige sperwers mee, de meeste sperwers trokken solitair of in kleine troepjes van enkele eks. Af en toe passeerde er ook een andere roofvogel (Zie de lijst aan het eind van dit artikel).

Indien er op de hei 's middags niet veel was waar te nemen, was het de moeite waard naar de meren te gaan, landinwaarts ten westen van Malmö: Börringesjö, met daar vlakbij Havgårdssjö tussen de bomen; en iets verder naar het noorden Krankesjö en Vombsjö. Daar had men dan kans op kraanvogels, rietganzen, visarend, wouw of mogelijk zelfs een vissende zeearend. Het is prettig rijden door het golvende landschap van Skåne met wisselende uitzichten, de vele grote akkers in verschillende tinten, onderbroken door bosjes en heideveldjes. En dat alles met prachtige luchten erboven.

Dicht bij huis is een aardige wandeling te maken en wel vanaf Skanör de noordpunt (Knösen) van het schiereiland om, langs de kust. Verder kan men vlak bij de camping aan het strand komen, dat men dan in beide richtingen langs kan wandelen. Ook een bezoek aan Fotevike, een kweldergebiedje met steltlopers en eenden, kan de moeite waard zijn.

Hieronder volgt een lijst van waarnemingen per soort, opgemaakt uit de notities van Fred Cottaar en mijzelf.

Parelduiker) Roodkeelduiker)	Op de punt (Nabben) staande kregen we vaak deze zee- duikers te zien. Genoteerd werden 8 troepjes van 1 tot 14 eks.
Fuut	In de meren Vombsjö 4 eks., Börringesjö 6 eks., Havgårdssjö 8 eks.
Aalscholver	Nabben, langsvliegend 6 + 1, 2 + 1 + 1 eks.
Kuifaalscholver	" " 1 + 3 + 3 eks.
Blauwe reiger	Af en toe 1 à 2. Bör.sjö 6 eks., ook in andere meren.
Kraanvogel	Een troep van 10 eks. bij Krankesjö, 9 à 12 bij Bör.sjö, en een troep van 15 eks. aan westzijde Bör.sjö.
Wilde eend	Op de meren en strandmeren.
Wintertaling	Idem en trekkend over zee.
Smient	Trekkend over zee. Verblijvend op de strandmeren, groot- ste aantal 800.
Pijlstaart	4 Eks. trekkend over zee.
Brilduiker	In Havgårdssjö 4 eks. Soms in ronde poeltjes tussen de akkers.
Kuifeend	Enkele zwemmend op zee bij Måkläppen.
Eidereend	Veel mannetjes en ook veel wijfjes op zee en op de bank bij Måkläppen. Verder langstreckend, bijv. 230 in 9 tr. op een ochtend.
Midd. zaagbek	In troepjes van 2 tot 14 over zee trekkend.
Grote zaagbek	Eénmaal een troep van 30 eks. overzee trekkend, 23 sept.
Bergeend	Enkele ad. en juv. op strand en op plaat Måkläppen.
Grauwe gans	Troepen, bijv. van 43 en 100 eks., trekkend over zee. In Havgårdssjö 8 eks. en in Bör.sjö ca. 40 eks.

- Rietgans Bij Vombsjö op 19 sept. ca. 1000 eks. Verder zag men er 400 die gingen overnachten op het water van de Börringesjö.
- Rotgans Op 12 sept. 4 eks. voor de landtong van Knösen.
- Knobbelzwaan Ca. 400 eks. in de baai Höllviken en ca. 400 eks. in de baai Foteviken. Aan de punt (Nabben) zag men vaak een zwervend troepje langsvliegen.
- Buizerd Deze soort begon 13 sept. door te trekken; we zagen ze 's morgens al toen we aan de punt waren, samen doortrek- kend met wespddieven, die veel vroeger in het seizoen trekken. Ook later op de dag zagen we de buizerden boven de hei, ongeveer 320 eks. in een paar uur. Op 16 sept. 's morgens al zeer sterke trek over de golfbanen, ca. 500 eks. geteld. Later op de hei ver over de 1000 eks. geteld, w.o. een troep van 220 eks. bij elkaar. Op 17, 18 en 19 sept. enkele honderden in een paar uur. Enkele malen zagen we er een witte buizerd bij.
- Ruigpootbuizerd Op 6 en 18 sept. elk 1 eks.
- Serwer Direct 's morgens vroeg al trekkend bij Nabben (de zuid- punt) op bijna alle dagen. Op 8, 9, 13 en 15 sept. elk over de 100 eks. geteld, op 16 sept. ca. 70 eks. Ook later op de dag, als we op de hei stonden, trokken er altijd wel enige tussen de troepen wespddieven en buizerden. Ze ko- men meest solitair of in kleine troepjes door. Waarnemend op de hei hebben we de grootste aantallen genoteerd op 18 en 19 sept. Op 19 sept. telden we er 330 in de middag.
- Havik Op 11 en 18 sept. 1 eks. over de golfbaan en op 18 sept. driemaal 1 eks. over de hei.
- Wouw (Rode) Op 17 en 18 sept. resp. 2 en 1 eks. over de golfbaan en 16, 17 en 18 sept. resp. 1, 2, 3 eks. over de hei. Voorts hebben we wouwen boven de meren gezien.
- Zeearend 1 Eks. boven de Börringesjö.
- Schreeuwarend Is éénmaal gezien, en wel aan de Börringesjö.
- Arenden werden er dit jaar weinig gezien.
- Giervalk Een mooi wit exemplaar gezien door fam. Hessels bij Knösen. Dit is een zeer zeldzame waarneming !
- Wespendief Trekt ongeveer tot half september regelmatig door; na die tijd op de hei nog maar enkele gezien; 18 sept. 11 eks. Toen wij in Zweden aankwamen was er al sterke trek ge- weest van de wespddief. Die begint ongeveer midden aug. en het hoogtepunt ligt gewoonlijk in de laatste aug. week en de eerste week van september. Op 6 sept. hebben we er meer dan 500 geteld boven de hei in een paar uur. Op 8 sept. 400 eks. over de golfbaan en ca. 100 in $\frac{1}{2}$ uur boven de hei. Ze vlogen die dag op erg grote hoogte bij zwakke westenwind en zeer helder zicht en zonnig weer. Ook op de 13e passeerden er enige honderden boven de hei op zeer grote hoogte, nu evenwel samen met buizerden.
- Bruine kiekendief 1 Eks. zwervend boven de strandmeren en op 13 sept. 1 eks. trekkend over de hei.
- Blauwe kiekendief Boven de golfbaan op 15 en 16 sept. resp. 1 en 2 eks. en over de hei op 6, 13 en 16 sept. resp. 1, 1 en 3 eks. man. en op 13, 16 en 17 sept. resp. 2, 2 en 1 ♀♀

- Visarend Boven de golfbaan zagen we op 8 sept. 2 visarenden over trekken en op 11, 13, 15, 17 en 18 sept. 1 eks; en verder over de hei op 6 sept. 6 maal 1 eks. Verder kon men ze veelal vissend boven de meren aantreffen in de eerste helft van september.
- Boomvalk Boven de golfbaan 1 eks. op 9 en 13 sept. en boven de hei op 6 sept. 1 eks.
- Smelleken Boven de golfbaan 1 eks. op 13 en 16 sept. en bij Skanör op 12 sept. 1 eks.
- Torenvalk Op de hei waren er altijd 2 eks. aanwezig die daar thuis hoorden. Boven de golfbaan overtrekkend 1 à 2 eks. op 8, 11, 16 en 17 sept. en over de hei op de meeste dagen wel één of enkele overtrekkend, op 18 sept. 4 eks.
- Slechtvalk Op 8 sept. 1 eks. over de golfbaan en op 18 sept. 1 eks. over de hei.
- Patrijs Hier en daar in de provincie Skåne op de akkers.
- Fazant Ook onderweg gezien op de stoppelvelden.
- Waterhoen In de meren en poeltjes.
- Meerkoet In de strandmeren en bij Knösen; verder in de meren en poeltjes.
- Scholekster Slechts kleine aantallen langs het strand en op Måkläppen en Foteviken.
- Kievit Nog in troepen op weilanden en stoppelvelden.
- Bontbekplevier Enkele eks. op het strand bij hoogwaterplasjes.
- Zilverplevier Enkele eks. op het strand of overvliegend.
- Goudplevier 1 Eks. over het strand. Bij Janstorp en Klagstorp een troep van elk 70 eks. op de akkers.
- Steenloper Tweemaal enkele eks. gezien.
- Watersnip Enkele malen gezien.
- Wulp Op weilanden langs de kust; enkele langstreckend gezien.
- Rosse grutto Eénmaal 2 eks. over het strand en verder zagen we ze bij Foteviken.
- Bosruiter Op het strand bij een slikplekje.
- Oeverloper Enkele bij de plasjes.
- Tureluur Enkele langs de kust trekkend en enkele foeragerend in kwelder bij Lilla Hammarsnäs.
- Zwarte ruiter Enkele overtrekkend over de hei en bij de zuidpunt.
- Groenpootruiter Steeds enkele of kleine troepjes langs de kust vliegend en foeragerend in Börringesjö en Vombsjö.
- Krombekstrandloper Begin sept. 1 en 4 eks. op het strand bij een slikplasje.
- Kanoetstr.loper Op het strand foeragerend en aan de zuidpunt (Nabben) een troep van ca. 50 eks., nu en dan foeragerend op een veld aangespoeld zeegras.
- Bonte str.loper Op het strand kleine troepjes en aan de punt evenals de kanoeten foeragerend op het aangespoelde zeegras; dit was een troep van ongeveer 50 eks. Op de zandige oever van de Vombsjö een troepje van 10.

- Drieteenstr.l. Achter het militaire kamp op het strand 4 eks.
 Grote jager Eénmaal over zee zien trekken, op 9 sept.
 Grote mantelmeeuw Groot aantal roestend op de zangplaten van Måkläppen en ook zagen we ze soms op de landerijen.
 Zilvermeeuw Als mantelmeeuw.
 Kapmeeuw Overal aanwezig.
 Visdiefje/Noorse stern In de eerste week regelmatig trek van enkele eks. over zee. Verder nog aanwezig boven de meren in de eerste helft van september(visdief).
 Grote stern Regelmatig over zee langstrekkend in troepjes van 2 tot 9 eks.
 Holenduif Veel overtrekkend, vooral 's morgens vroeg in grote troepen van soms een honderd eks.
 Houtduif Nog slechts een enkel troepje trekkend gezien. Deze duif begint pas eind sept. in flinke aantallen te trekken.
 Bosuil Aanwezig op de camping en in het dorp.
 Velduil Op 22 sept. stootten we 2 velduilen op op de landtong van Skanör.
 Gierzwaluw De eerste dagen van ons verblijf op 5, 6 en 8 sept. was er gedurende de hele dag trek van gierzwaluwen. Op 17 sept. zagen we nog 1 eks.
 Grote bonte specht Aanwezig in de bossen.
 Zwarte specht We zagen 1 eks. ten westen van de heide en 1 eks. bij het parkeerterrein van de golfbaan.
 Boomleeuwerik Op 6 sept. 1 eks. zingend over de hei trekkend.
 Veldleeuwerik Hiervan niet echt trek gezien. Hier en daar op velden langs de kust enige aanwezig.
 Boerenzwaluw Op veel dagen met gunstig weer sterke trek gedurende de hele dag, zoals bijv. op 6, 9, 17 en 18 sept. Dan passeren er vele honderden zwaluwen.
 Huiszwaluw Aanvankelijk zagen we maar matige trek van huiszwaluwen, maar op 17 sept. was er sterke trek van deze soort en vlogen ze gedurende de hele dag over.
 Oeverzwaluw Op alle trekdagen zagen we aan de zuidpunt wel oeverzwaluwen zee over steken. Op 17 sept. passeerden ze in groot aantal.
 Bonte kraai Waren in troepen aanwezig op de stoppelvelden. Slechts een enkel troepje trekkend gezien.
 Roek }
 Kauw } Op veel plaatsen zijn nog roekenkolonies. Er verbleven nog troepen op de akkers, tezamen met kauwen.
 Bij Børringesjø was een slaappleats van ca. 1000 roeken en kraaien.
 Ekster Overal wel aanwezig bij boerderijen en in het bos. Op 13 sept. 2 troepjes van 10 en 6 eks. trekkend gezien met de notenkrakers mee.
 Notenkraker Van deze soort zagen we een mooie trek. Op 8, 9, 11, (de diksnavelige) 13, 16 en 17 sept. resp. 90, 200, 240, 300, 120 en ruim 100 geteld, daarna nog maar een enkel troepje.

- Vlaamse gaai De trek van gaaien zette in op 16 sept. Op 18 sept. tel-
den we er 160 in 7 troepen.
- Koolmees)
Pimpelmees) Aanwezig in de bossen. Er was ook trek, zeker vanaf 17
sept., want toen wemelde het in het vuurtorenbosje van
mezen.
- Zwarte mees Ook in het vuurtorenbosje gezien.
- Boomklever In de beukenbomen bij de meren.
- Winterkoning Op de camping, bij de meren enz.
- Grote lijster Op 18 sept. 1 eks. bij de vuurtoren gezien.
- Zanglijster Haast niet gezien; alleen op 8 sept. 2 eks.
- Merel Aanwezig op de camping en in het dorp, maar niet veel.
- Tapuit Doortrekkers verbleven op de velden en golfbaan langs
de kust. Ook in het binnenland hier en daar een doortrek-
ker.
- Paapje Op 6 sept. zat op elk uitstekend struikje op de heide
één paapje. Van één punt af gezien telden we er zo
minstens 20. Ook zagen we er verscheidene op wat wij
de Pampa noemden, een wilde grasvlakte met hier en daar
struiken en boompjes ten westen van onze heide, en ver-
der op de landtong van Skanör.
- Gekr. Roodstaart Waren ook vaak 's morgens aanwezig in het vuurtorenbos.
- Roodborst Aanwezig op de camping en gezien of gehoord bij de meren.
- Fitis Nog een late doortrekker in het berkebosje tussen de cam-
ping en de hei. Verder waargenomen in het vuurtorenbosje
en in het binnenland.
- Goudhaan Op de camping en in het vuurtorenbosje.
- Grauwe vl.vanger idem.
- Bonte vl.vanger 2 Wijfjes gezien bij Havgårdssjö.
- Heggemus In het vuurtorenbosje.
- Graspieper Trek genoteerd vanaf 15 sept.
- Boompieper Deze trekt al een maand eerder en in groter aantal door
dan de graspieper. Op 9 sept. was er matige trek van
boompiepers, op 11 en 13 sept. sterke trek. Ze vlogen
zeer hoog over. Na die tijd afnemend aantal doortrekkers.
- Oeverpiepers Op 18 en 19 sept. zagen we 2 eks. op het zeegras op het
strand.
- Grote pieper Op 18 sept. 1 eks. in de lage strandduintjes van golfbaan.
- Witte kwikst. Sterke trek op 6, 9 en 11 sept. Daarna neemt de trek af.
Langs het strand achter het militaire kamp was een slaap-
plaats van wel 50 kwikstaarten.
- Gele kwikstaart De eerste 2 weken sterke trek over de golfbaan; na 17
sept. afnemend. Vele honderden gele kwikstaarten pas-
seerden er op een morgen.
- Spreeuw Slechts enkele troepjes spreeuwen trokken over.
- Groenling Gedrag als bij ons aan de kust; weinig direct trekkend ge-
zien, maar ze waren wel steeds aanwezig op de rozebot-
tels van de rimpelroos en zelfs op het aangespoelde zee-
gras op het strand.

- Putter Op 8 sept. 2 putters op de golfbaan gezien.
- Sijsje Er was trek van sijsjes. Troepjes doortrekkers op de camping en over het vuurtorenbos.
- Kneu Bij de golfbaan enkele kneutjes gehoord.
- Kruisbek Op de camping een troepje gehoord.
- Vink/Keep Op 8 sept. zagen we al trek van vinken, vrij vroeg dit jaar. Op 11 en 13 sept. sterke trek; we telden ca. 1000 per kwartier; daarna regelmatig doortrek. Op 17 sept. veel kepen tussen de vinken.
- Rietgors Enkele eks. in de rietvelden langs de kust.
- Huismus Bij de behuizing en op de camping.
- Ringmus In bosjes en hagen bij de boerderijen.

Truus Blom